

ภาคผนวก 3

โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

หลักการและเหตุผล

พื้นที่ตามแนวชายแดนของประเทศมีความสำคัญยิ่งต่อการรักษาความมั่นคง เอกราช และอธิปไตยของชาติ รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญต่อการกิจการในการสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนตลอดมา แต่ภารกิจในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนของประเทศนั้น มิได้หมายถึงเฉพาะการสร้างรั้วเครื่องกีดขวางหรือการวางกำลังทหาร กองกำลังตำรวจตระเวนชายแดน หรือกำลังกึ่งทหารไว้เพื่อตริ่งชายแดนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงภารกิจที่ต้องฟื้นฟูศักยภาพของประชาชนทุกด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร การเมืองและเทคโนโลยีในหมู่บ้านตามแนวชายแดนให้สูงขึ้นพร้อมที่จะเป็น "ปราการพลังประชาชน" ป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกได้เป็นอย่างดีอีกด้วย โดยเหตุนี้คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2521 อนุมัติให้จัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-กัมพูชา และคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2524 ให้อนุมัติจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-ลาว ไทย-พม่า และไทย-มาเลเซีย

โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความมั่นคงในพื้นที่ตามแนวชายแดน โดยเน้นหนักช่วยเหลือประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนที่ได้รับความเดือดร้อนจากกองกำลังภายนอกและการก่อการร้าย รวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองและชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่อยู่บริเวณชายแดนไทย โดยมีหลักการสำคัญที่ไม่ให้ประชาชนละทิ้งหมู่บ้านและละทิ้งพื้นที่บริเวณชายแดน แต่ให้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใกล้ชายแดนเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อป้องกันฝ่ายตรงข้ามจะเข้ามาใช้พื้นที่บริเวณชายแดนที่ไม่ประชาชนอาศัยอยู่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาลในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน จึงได้วางระบบเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน 3 ระบบ คือ

1. ระบบประชากร ได้แก่ การรวบรวมประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายในพื้นที่ล่อแหลมบริเวณชายแดน ให้มาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นใหม่ใกล้กับที่ตนอาศัยอยู่ที่เดิมหรือในหมู่บ้านเก่าที่มีอยู่แล้ว โดยมีหลักการที่สำคัญคือ หมู่บ้านนั้นต้องอยู่ห่างจากชายแดนไม่เกิน 30 กิโลเมตร อยู่ในแนวทางการเคลื่อนที่หรือเส้นทางการรุกหลักของฝ่ายตรงข้าม ตลอดจนกองกำลังต่างชาติ เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบ และจากผู้อพยพหลบหนีเข้าเมือง มีหมู่บ้านบริเวณใกล้เคียงหมายหมู่บ้านที่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ มีพื้นที่ที่พอจะทำมาหากินและจัดให้มีสาธารณประโยชน์ขั้นพื้นฐาน เช่น เส้นทางเข้า-ออกสายหลัก สายชอย โรงเรียน สถานีอนามัย แหล่งน้ำกิน-น้ำใช้ เป็นต้น

2. ระบบป้องกัน ได้แก่ การจัดให้ประชาชนในหมู่บ้านสามารถป้องกันตนเองและหมู่บ้านจากภัยคุกคามได้ในขั้นต้น โดยการสร้างที่หลบภัยในหมู่บ้าน คันคูดินรอบๆ หมู่บ้าน หอกระจายข่าว วิทยุติดตอสื่อสารกับหน่วยทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน และอำเภอ ให้ประชาชนได้รับการฝึกอบรมด้านการป้องกัน และมีอาวุธปืนลูกซองไว้ใช้ป้องกันหมู่บ้าน
3. ระบบพัฒนา ได้แก่ การจัดให้ประชาชนในหมู่บ้านมีปัจจัยการผลิตเป็นของตนเอง และมีความรู้ความสามารถพอที่จะเพิ่มผลผลิต รายได้ และยกระดับชีวิตให้สูงขึ้น

จุดมุ่งหมายของแผนแม่บท

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แผนพัฒนาชนบททรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค รวมทั้งยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศแบบเบ็ดเสร็จ (Total Defence Strategy) จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายของแผนแม่บทให้ทุกหน่วยถือเป็นหลักที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลดังนี้

1. เป็นหมู่บ้านที่สมบูรณ์มีความพร้อมตามแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จ
2. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่อพยพออกจากพื้นที่
3. ประชาชนมีขีดความสามารถในการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถพึ่งตนเองได้โดยการรวบรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ภายในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเป็นหมู่บ้านสหกรณ์ในอนาคต มีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้มีการจัดระบบประชากรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ตามแนวชายแดน และความเร่งด่วนทางทหาร รวมทั้งดำเนินการให้เป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475
2. เพื่อให้มีการพัฒนาปรับปรุงระบบป้องกันให้ราษฎรมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ
3. เพื่อให้มีการจัดระบบพัฒนาที่ประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

4. เพื่อให้มีการพัฒนาองค์กรประชาชนให้มีประสิทธิภาพและศักยภาพในการตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาล
5. เพื่อให้การสนับสนุนแก่ราษฎรให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์เฉพาะ

ระดับหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน มุ่งที่จะให้หมู่บ้านมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นหมู่บ้านที่สมบูรณ์ถูกต้องตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 มีระดับการพัฒนาไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ขีดในระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท (ข้อมูล กชช.2ค)
2. มีระบบป้องกันหมู่บ้านที่สอดคล้องสัมพันธ์กับระบบการป้องกันชายแดนของทางราชการ กล่าวคือ
  - 2.1 มีชุด ปรก.พร้อมอาวุธที่เหมาะสมเพื่อสามารถป้องกันตนเองได้
  - 2.2 มีหลุมหลบภัยประจำบ้านและหลุมหลบภัยรวม
  - 2.3 มีบังเกอร์
  - 2.4 มีระบบเตือนภัย หอกระจายข่าว
  - 2.5 มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน วางรูปหมู่บ้านได้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) มีขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาทั้ง 3 ระบบได้เป็นอย่างดี
4. มีอาสาพัฒนา (อสพ.) ประจำทุกหมู่บ้าน ทำหน้าที่ให้การศึกษแก่ชุมชน โดยให้ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นทำหน้าที่ทำข่าวประชาสัมพันธ์ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของหมู่บ้านส่งเสริมและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัคร องค์กรประชาชนของหมู่บ้านให้เป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนกระตุ้นและสนับสนุนให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) องค์กรประชาชนสามารถวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมู่บ้าน
5. ชุดปฏิบัติการพัฒนา (ขป.พัฒนา) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทหารหรือตำรวจตระเวนชายแดน ชุดละ 18 นาย มีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
  - 5.1 ประสานงานให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกส่วนราชการ ทุกระดับเข้าไปปฏิบัติงานในหมู่บ้านอย่างแน่นแฟ้น เพื่อติดตามผลงานและช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้อง

- 5.2 ให้คำแนะนำส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้นำหมู่บ้านและราษฎรกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองและหมู่บ้าน
- 5.3 แก้ปัญหาอุปสรรคในหมู่บ้านให้หมดสิ้นไป หากเกินขีดความสามารถให้รายงาน อภ.ปชต.ในพื้นที่รับผิดชอบ
- 5.4 จัดระบบการบริการสังคม ปัญหาเด็กและเยาวชน ให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ
- 5.5 ร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การเมืองและการทหาร เพื่อเป็นการยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เป็นการลดช่องว่างชุมชนในเมืองกับชนบทให้น้อยลง
- 5.6 ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการหรืออื่นๆ เมื่อสั่ง
6. มีศูนย์รวมสำหรับประชาชนในหมู่บ้านเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการรวมกำลังเมื่อเกิดภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ
7. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปให้บริการอย่างสม่ำเสมอ
9. เป็นหมู่บ้านหลักที่มีความพร้อมทุกระบบเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถคุ้มครองหมู่บ้านบริวารได้อีกด้วย
10. มีการสำรวจข้อมูลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนระบบป้องกันและระบบพัฒนาหมู่บ้าน

ระดับครัวเรือน

1. แต่ละครัวเรือนมีระดับคุณภาพชีวิตไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐานหรือจปฐ.
2. จัดให้มีสาธารณประโยชน์สำหรับราษฎรในหมู่บ้าน
3. ทรนงค์ให้ราษฎรมีจิตใจกล้าหาญ เสียสละ ดำรงรักษาเอกลักษณ์และประเพณีอันดีงามของไทย มีอุดมการณ์ยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
4. ปลุกฝังจิตสำนึกให้ราษฎรรักถิ่นฐาน โดยการส่งเสริมให้ราษฎรมีรายได้จากที่ทำกินของตนเองและทั้งในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม

แนวทางการดำเนินงาน

1. การจัดวางระบบหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนตามระบบประชากร

1.1 กำหนดพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาเพื่อความมั่นคงชายแดนและความเร่งด่วนทางทหารให้ชัดเจน โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณชายแดนที่เป็นยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศทางด้านกัมพูชา ลาว พม่า และมาเลเซีย

1.2 ดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนใหม่ตามความจำเป็นเร่งด่วนด้านความมั่นคงและการทหาร โดยให้ทุกหน่วยข้าราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกันสำรวจและพิจารณาจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน โดยกำหนดเป็นกลุ่มหมู่บ้านหลักและหมู่บ้านบริการ

1.3 ดำเนินการเสนอให้กระทรวงมหาดไทย ประกาศให้หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนที่จัดตั้งแล้วเป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2475 ให้ครบทุกหมู่บ้าน

2. การพัฒนาและปรับปรุงระบบป้องกันของหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนทุกหมู่บ้านให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ดังนี้

2.1 จัดตั้งและฝึกอบรมทบทวนการปฏิบัติงานชุด รปภ. พร้อมอาวุธเพื่อป้องกันตนเอง

2.2 จัดให้มีระบบเตือนภัยและหอกระจายข่าวภายในหมู่บ้าน

2.3 จัดให้มีบังเกอร์ประจำหมู่บ้าน และบริเวณโดยรอบหมู่บ้าน

2.4 จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงกับหน่วยการสื่อสารของทางราชการ

2.5 จัดให้มีชุดปฏิบัติการพัฒนา (ขป.พัฒนา) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทหารเรือหรือตำรวจตระเวนชายแดน ชุดละ 18 นาย ทำหน้าที่ประสานงานกับส่วนราชการทุกระดับ รวมทั้งให้การแนะนำและแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้าน

3. การพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อแก้ปัญหาการพัฒนาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. และ กชช. 2ค โดยดำเนินการดังนี้

3.1 สำรวจความต้องการของราษฎร และกระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่เจ้าหน้าที่และราษฎรเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามความต้องการของราษฎร

3.2 ส่งเสริมให้ราษฎรและองค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

3.3 การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาชนบทของ 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริม และแผนการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการนั้นๆ ให้การสนับสนุนผ่านการจัดทำแผนงานงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.4 ส่วนราชการ 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริมให้การสนับสนุนโครงการสวัสดิการพิเศษแก่ราษฎร เพื่อให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีขวัญกำลังใจในการดำเนินชีวิตในสถานการณ์ที่มีอันตรายตามแนวชายแดน

4. การส่งเสริมและพัฒนาให้ราษฎร และองค์กรประชาชนมีขีดความสามารถในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.1 รมว.ศ.ให้มีการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

4.2 ฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ ความสามารถของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาหมู่บ้านสูงขึ้น

4.3 ส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และกระตุ้นให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านมากขึ้น

4.4 ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

4.5 กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และจัดประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาอุปสรรค ผลกระทบต่อราษฎรอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ปัจจุบันมีส่วนราชการที่รับผิดชอบการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย หน่วยงานจาก 8 กระทรวงหลัก และ 2 หน่วยงานเสริม ดังนี้

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. กระทรวงมหาดไทย
3. กระทรวงศึกษาธิการ
4. กระทรวงสาธารณสุข
5. กระทรวงอุตสาหกรรม
6. กระทรวงพาณิชย์
7. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
8. กระทรวงกลาโหม

9. การกีฬาแห่งประเทศไทย

10. สำนักงานอัยการสูงสุด

แผนงานและโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน จึงได้กำหนดแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. โครงการพัฒนาชนบทและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ได้แก่ โครงการที่ดำเนินการภายใต้การดูแลของคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) ประกอบด้วย 5 แผนงาน คือ

1.1 แผนงานโครงการพัฒนาของกระทรวงหลัก

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาชนบทตามปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่และตามนโยบายของรัฐบาล

โครงการ/กิจกรรม ดำเนินการตามแนวทางพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) ซึ่งปรับให้สอดคล้องกับแนวทางในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นการพัฒนาคน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแผนงานย่อยดังนี้

- แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิต
- แผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- แผนงานขยายโอกาสการผลิต การตลาดและการจ้างงาน
- แผนงานพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แผนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง
- แผนงานปรับปรุงระบบบริหารจัดการ
- แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- แผนงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- แผนงานอื่นๆ

วิธีการ การจัดทำแผนเป็นแบบพบกันครึ่งทางระหว่าง "แผนแบบบนลงล่าง" (Top-Down Planning) และ "แบบล่างขึ้นบน" (Bottom-Down Planning)

งบประมาณ ใช้งบประมาณของ 8 กระทรวงหลัก และ 2 หน่วยงานเสริม

1.2 แผนงานโครงการพัฒนาตำบล

วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและสร้างความเข้มแข็งให้กับสภาตำบลในการกำหนดปัญหา ความต้องการ การจัดทำโครงการรวมทั้งการบริหารโครงการด้วยตนเอง

โครงการ/กิจกรรม เป็นโครงการที่ริเริ่มและดำเนินการโดยสภาตำบล หรือ กศช.เดิม มีกิจกรรม 4 ประเภท คือ

- โครงการน้ำกิน-น้ำใช้
- โครงการน้ำเพื่อการเกษตร
- โครงการพัฒนาอาชีพและเพิ่มพูนรายได้
- โครงการสิ่งสาธารณประโยชน์ รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

วิธีการ สภาตำบลจัดทำโครงการจากแผนพัฒนาตำบลประจำปีเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

งบประมาณ ใช้งบประมาณที่คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) จัดสรรให้ จากงบประมาณโครงการพัฒนาตำบล (กพต.)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาตำบลและกรรมการพัฒนาชุมชน

1.3 กองทุนพัฒนาชนบท

วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนเงินยืมสมทบโดยไม่คิดดอกเบี้ยแก่กองทุนเฉพาะกิจต่างๆ ในหมู่บ้านองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) แะคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ให้มีทุนสำหรับดำเนินกิจกรรมที่เกิดดอกออกผล

โครงการ/กิจกรรม

- ส่งเสริมการออม
- อำนวยการด้านสินเชื่อ

วิธีการ มุ่งขยายกองทุนเพื่อสนับสนุนสถาบันการเงินระดับหมู่บ้านให้เข้มแข็ง การยืมต้องผ่านการใช้คืนภายในระยะเวลา 5 ปี

งบประมาณ ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาชนบท

หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานกองทุนพัฒนาชนบท

1.4 กองทุนเพื่อกระจายการผลิตและการจ้างงานไปสู่ภูมิภาค

วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนให้การลงทุนในส่วนภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงานที่มั่นคงและถาวรในท้องถิ่น

โครงการ/กิจกรรม

- ส่งเสริมการลงทุน
- กระจายเงินทุนและระดมทุน
- จัดตั้งกองทุนเพื่อกระจายการผลิตและการจ้างงานไปสู่ภูมิภาค
- การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีการ จังหวัดทำโครงการร่วมกับเอกชนในท้องถิ่น โดยทำเป็นแผนการลงทุน

ของจังหวัด สำหรับโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุน และงานประชาสัมพันธ์ ให้เสนอของบประมาณต่อคณะกรรมการอนุกรรมการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

งบประมาณ ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล ภายใต้การกำกับ

ดูแลของคณะกรรมการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กองประสานการพัฒนาชนบท สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.5 แผนงานโครงการพัฒนาจังหวัด

วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนบทบาทของจังหวัดในการเป็นผู้ริเริ่มกำหนดแนว

ทางและโครงการในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญและสนองความต้องการของราษฎรในจังหวัด แต่ไม่ได้รับงบประมาณจากแผนงานที่กล่าวมาแล้ว

โครงการ/กิจกรรม ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

- ประเภทน้ำกิน-น้ำใช้เพื่อจัดหาน้ำกิน-น้ำใช้ให้ราษฎรในพื้นที่
- ประเภทพัฒนาอาชีพเพื่อการกระจายรายได้ เพื่อก่อให้เกิดรายได้เสริมหรือขยายแหล่งอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร โดยอาศัยตลาดและแรงงานในท้องถิ่น
- ประเภทอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน ควรให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและเป็นเจ้าของโครงการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ประเภทที่มีความจำเป็นเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของจังหวัดหรือสอดคล้องกับแผนลงทุนของจังหวัด

วิธีการ จังหวัดเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติตามกิจกรรมและเงื่อนไขที่กำหนด

ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ

งบประมาณ

- โครงการ/กิจกรรม ประเภทที่ 1-3 ให้ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ร้อยละ 10
- โครงการ/กิจกรรม ประเภทที่ 4 ให้ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ร้อยละ 30

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด

2. โครงการตามแผนงานปกติ ได้แก่ โครงการที่ดำเนินการภายใต้การดูแลของหน่วยงานจากทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง (นอกระบบ กนท.) ประกอบด้วยแผนงานต่างๆ 5 แผนงาน คือ

2.1 แผนงานเพื่อความมั่นคง

วัตถุประสงค์ เพื่อวางระบบประชากร ระบบป้องกันหมู่บ้าน และเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนและองค์กรประชาชนในการป้องกัน

โครงการ/กิจกรรม

ระบบประชากร

- งานจัดหมู่บ้านให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2475
- งานสำรวจสำมะโนประชากร
- งานสำรวจทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชน

ระบบป้องกัน

- งานจัดระบบและวางรูปแบบหมู่บ้านให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- งานจัดระบบป้องกันตนเองและป้องกันหมู่บ้าน ได้แก่ กิจกรรมการจัดหมู่บ้านหลัก หมู่บ้านบริวาร และศูนย์รวมหมู่บ้าน, กิจกรรมรักษาความปลอดภัย (ทปภ.) พร้อมอาวุธที่เหมาะสม การจัดเวรยามปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัย, กิจกรรมการสร้างหลุมหลบภัย บังเกอร์, กิจกรรมหาข่าวสารและแจ้งเตือนภัย, กิจกรรมจัดระบบการสื่อสาร และกิจกรรมฝึกอบรมการใช้อาวุธและยุทธวิธี
- งานประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในระดับหมู่บ้านจัดให้มีชุดปฏิบัติการพัฒนา (ซป.พัฒนา)
- งานติดตั้งบริการโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบท

วิธีการ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเสนอให้คณะอนุกรรมการด้านงบประมาณโครงการหมู่บ้านป้องกัน

ตนเองชายแดนพิจารณา และรายงานขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเพื่อเสนอสำนักงานงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กองบัญชาการทหารสูงสุด (สำนักงานเลขาธิการโครงการหมู่บ้าน ปชด.) กองทัพบก (กองทัพภาคที่ 1 กองทัพภาคที่ 2 กองทัพภาคที่ 3 กองทัพภาคที่ 4) กองทัพเรือ (กปช.จต.) กรมตำรวจ (ตชด.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 แผนงานยกระดับรายได้ราษฎร

วัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับรายได้ราษฎรในหมู่บ้าน ปชด. ทุกหมู่บ้านให้มีระดับรายได้สูงกว่าเส้นความยากจน ภายใต้ปรัชญาการพัฒนา “การพัฒนาหมู่บ้านและครัวเรือนคือการพัฒนาประเทศ”

โครงการ/กิจกรรม

โครงการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

- โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ
  - การพัฒนาแหล่งน้ำหมู่บ้าน
  - การพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ
  - การพัฒนาคลองและท่อน้ำในเขตชลประทาน
  - การพัฒนาสูบน้ำในเขตพื้นที่บริเวณฝั่งแม่น้ำ
  - การพัฒนาระบบกักเก็บน้ำขนาดกลาง
  - การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ที่ไม่ได้รับน้ำจากโครงการอื่น
- โครงการพัฒนาป่าไม้
  - ป่าไม้หมู่บ้าน (ป่าชุมชน)
  - การปลูกไม้ผลและไม้โตเร็วของชาวนาชาวไร่
  - การปลูกไม้เศรษฐกิจ เช่น ยูคาลิปตัส ยางพารา และไม้เนื้อแข็ง
  - การอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น การปลูกป่าทดแทน
- โครงการพัฒนาที่ดิน
  - การจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้เอกสารสิทธิ์
  - การส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก
  - การจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร
  - การพัฒนาที่ดินเค็ม, ดินเปรี้ยว และดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์
  - การพัฒนาพื้นที่เลี้ยงสัตว์

- การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินและน้ำในเขตชลประทาน
- โครงการพัฒนาประมง
- การเพาะพันธุ์และแจกจ่ายพันธุ์สัตว์น้ำ
- การแนะนำการเลี้ยงสัตว์น้ำ

โครงการพัฒนาสินเชื่อการเกษตร

- การจัดให้มีธนาคารหรือกองทุนพัฒนาที่ดินและการเกษตร
- การจัดให้มีสินเชื่อหมู่บ้าน

โครงการพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

- การพัฒนาเกษตรกร
- การพัฒนาสถาบันเกษตรกร
- การสนับสนุนและส่งเสริมสถาบันเกษตรกร

โครงการพัฒนาระบบการจำหน่ายพืชผลเกษตร ร่วมกับภาคเอกชนและ

สถาบันการศึกษา

- การจัดตั้งตลาดกลางเพื่อซื้อข้าวและพืชไร่
- การส่งเสริมการพัฒนาเชื่อมโยงเกษตรกรกับโรงงาน พ่อค้าส่ง และผู้ส่งออก
- การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน นักศึกษา วปอ., ปรอ. และ สจว. ในการพัฒนาหมู่บ้าน

โครงการจัดระบบการผลิตและการส่งเสริมการผลิต

- การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อย เพื่อจัดการผลิตและการขายร่วมกัน
- การส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสานและการเกษตรครบวงจร
- การส่งเสริมการเลี้ยงไหม
- การส่งเสริมการปลูกฝ้าย
- การส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็ว
- การส่งเสริมการปลูกยางพารา
- การส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี

โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตข้าวและพืชไร่

- การส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เครื่องจักรกลเกษตรหมู่บ้าน
- การส่งเสริมการใช้พันธุ์ข้าวและพืชไร่ที่ให้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี

- การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยและเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ที่เหมาะสมและประหยัด
- การพัฒนาเกษตรกรเกี่ยวกับการรวมกลุ่มเกษตรกร การจัดการผลิต การใช้เทคโนโลยีการเกษตร การตลาดและการจำหน่าย

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

- ส่งเสริมการเลี้ยงโค กระบือ สัตว์เล็ก และสัตว์ปีก

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

- การส่งเสริมการเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง

โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ราษฎร

- การสำรวจ ตรวจสอบเพื่อค้นหาศักยภาพทางเทคโนโลยีของชาวบ้านในด้านการผลิตและจำหน่ายเพื่อนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูล (Data Base) เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิจัยและพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีพื้นฐานให้กับราษฎร

- การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ เอกชนที่มีผลการวิจัย เพื่อร่วมกันถ่ายทอดและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานให้กับราษฎร

โครงการอุตสาหกรรมการเกษตรและอุตสาหกรรมขนาดย่อมบริเวณพื้นที่

ชายแดน

โครงการพัฒนาหมู่บ้านและบริการสังคม

- การพัฒนาสาธารณูปโภคหมู่บ้าน (ประปา ไฟฟ้า ถนน โทรศัพท์)
- การพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้ยากไร้
- การพัฒนาอาชีพ
- การพัฒนาสาธารณสุข
- การพัฒนาร้านค้าหมู่บ้าน
- การพัฒนาสินเชื่อหมู่บ้าน
- การพัฒนาศูนย์บริการเครื่องจักรกล
- การพัฒนาป่าไม้หมู่บ้าน
- การพัฒนาแหล่งน้ำและประมงหมู่บ้าน
- การพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัย

วิธีการ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเสนอให้คณะกรรมการด้านงบประมาณโครงการหมู่บ้านป้องกัน

ตนเองชายแดนพิจารณา และรายงานขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อเสนอ
สำนักงานงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลตามโครงการหมู่บ้าน
ป้องกันตนเองชายแดน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริม

2.3 แผนงานสนับสนุนการดำรงรักษาเอกลักษณ์ไทย

วัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังและสร้างทัศนคติให้แก่เยาวชนในเขตพื้นที่โครงการ
ดำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ได้แก่ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันดีงามให้คงไว้
เป็นมรดกของชนชาติไทยสืบไป

โครงการ/กิจกรรม

- การดำรงไว้ซึ่งการแต่งกาย ภาษาไทย วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม
ของชาวไทยในท้องถิ่น
- การดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม การแสดงกิจกรรมในสำคัญของชาติ
การเล่นและประเพณี ตลอดจนพิธีกรรมทางศาสนาอันดีงามของชนชาติไทย
- การสำรวจศักยภาพทางศิลปวัฒนธรรมทั้ง 583 หมู่บ้าน เพื่อจัดทำระบบ
ข้อมูลวัฒนธรรมหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน
- การวิจัยผลกระทบต่อราษฎรในแง่วัฒนธรรมท้องถิ่น อันเกิดจากโครงการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

วิธีการ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อ
ขอรับสนับสนุนงบประมาณเสนอให้คณะอนุกรรมการด้านงบประมาณโครงการหมู่บ้านป้องกันตน
เองชายแดนพิจารณา และรายงานขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเพื่อเสนอสำนักงาน
งบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลตามโครงการหมู่บ้าน
ป้องกันตนเองชายแดน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเอกลักษณ์แห่งชาติ
สำนักงานสารนิเทศกองบัญชาการทหารสูงสุด

2.4 แผนงานประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีแก่ประชาชนทั่วไป
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจถึงความสำคัญของโครงการ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ทุก

ฝ่ายให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง โดยจะใช้สื่อมวลชนทุกชนิดรวมทั้งสื่อบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

โครงการ/กิจกรรม

- ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทุกแขนง
- กิจกรรมเผยแพร่ทางเอกสารภายในประเทศและต่างประเทศ
- กิจกรรมการท่องเที่ยวหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

วิธีการ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานโครงการเพื่อ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเสนอให้คณะอนุกรรมการด้านงบประมาณโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนพิจารณา และรายงานขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อเสนอสำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ ใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติงานโครงการ

2.5 แผนงานติดตามและประเมินผล

วัตถุประสงค์ เพื่อทำการติดตามผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของโครงการ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการบริหารโครงการ พร้อมทั้งสามารถประเมินผลสำเร็จเป็นส่วนรวมของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

โครงการ/กิจกรรม

- การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน โดยเฉพาะข้อมูลด้านประชากรเกี่ยวกับผู้นำทางความคิดของหมู่บ้าน และข้อมูลเทคโนโลยีชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน

- สำรวจ วิเคราะห์ความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงาน เพื่อนำผลสะท้อนกลับทั้งทางลบและทางบวกมาดำเนินกรรมวิธีแก้ไขปรับปรุงแผนแม่บทต่อไป โดยอาศัยการติดตามและรายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- การประเมินผลสำเร็จของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน
- การวิจัยและพัฒนาในปัญหาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา

วิธีการ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานโครงการเพื่อ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเสนอให้คณะอนุกรรมการด้านงบประมาณโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนพิจารณา และรายงานขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อเสนอสำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ ใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลตามโครงการหมู่บ้าน

ป้องกันตนเองชายแดน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานเลขาธิการ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน และหน่วยงานทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง

3. โครงการตามแผนงานพิเศษ ได้แก่ โครงการที่นอกเหนือไปจากโครงการพัฒนาชนบทและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค และโครงการตามแผนงานปกติ ซึ่งประกอบด้วยแผนงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แผนงานตามโครงการพัฒนาจังหวัดโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แผนงานตามโครงการที่ใช้งบประมาณเงินช่วยเหลือจากองค์กรภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และแผนงานอื่นๆ ที่ทางสำนักงานเลขาธิการ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนร่วมกับหน่วยงานจาก 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริม กำหนดขึ้น อาทิเช่น

3.1 แผนงานโครงการจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรตามแนวชายแดน

3.2 แผนงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์เพื่อเสริมความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

งบประมาณโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

งบประมาณโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน เป็นงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ให้มีความมั่นคงและประชาชนมีความมั่งคั่ง ซึ่งจะต้องมีการดำเนินงานทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ ระบบประชากร ระบบป้องกัน และระบบพัฒนา มีหน่วยงานจาก 8 กระทรวงหลัก และ 2 หน่วยงานเสริม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยงบประมาณตามแผนงานดังนี้

1. แผนงานโครงการพัฒนาชนบทและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคภายใต้การดูแลของคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) ซึ่งประกอบด้วยแผนงานย่อย 5 แผนงาน คือ

1.1 แผนงานโครงการพัฒนาของกระทรวงหลัก

1.2 แผนงานโครงการพัฒนาตำบล

1.3 กองทุนพัฒนาชนบท

1.4 กองทุนกระจายการผลิตและการจ้างงานไปสู่ภูมิภาค

1.5 แผนงานโครงการพัฒนาจังหวัด

2. แผนงานโครงการปกติของหน่วยราชการต่างๆ ที่มีได้เสนอผ่านคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.)

- 2.1 ด้านความมั่นคง
  - แผนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง
  - แผนงานอื่นๆ
- 2.2 ด้านพัฒนา
  - แผนงานยกระดับรายได้ของราษฎร
  - สนับสนุนการดำรงรักษาเอกลักษณ์ไทย
  - ประชาสัมพันธ์
  - ติดตามประเมินผล

3. แผนงานโครงการพิเศษ ประกอบด้วย

- 3.1 แผนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 3.2 แผนงานที่ใช้งบประมาณจากองค์การภาคเอกชน องค์การระหว่างประเทศและประเทศต่างๆ
- 3.3 แผนงานที่ใช้งบประมาณจังหวัดตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 3.4 แผนงานอื่นๆ

โครงสร้างการบริหารงาน

การบริหารงานโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกำหนดนโยบายและส่วนปฏิบัตินโยบาย

ส่วนกำหนดนโยบาย เป็นการบริหารงานจากระดับรัฐบาลลงไปสู่คณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ โดยมีสำนักงานเลขาธิการ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ที่ตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2526 มีหน้าที่รับผิดชอบต่อคณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ ดังนี้

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาราษฎรไทยอพยพ เนื่องจากกากระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากภายนอกประเทศ มีหน้าที่ในการวางแผน กำหนดนโยบาย ควบคุมอำนาจการ และกำกับดูแลเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปตามโครงการที่กำหนดไว้ คณะกรรมการชุดนี้มีจำนวน 52 คน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธาน หัวหน้าฝ่ายยุทธการ ศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นเลขาธิการ ภายใต้คณะกรรมการชุดนี้มีคณะอนุกรรมการ 3 ชุด คือ

1. คณะอนุกรรมการประสานงานและติดตามผลงานโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน มีหน้าที่ประสานงานกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ติดตามผลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ประเมินผลงานและเสนอแนะต่อคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหา ราษฎรไทยอพยพฯ ในทางที่เป็นผลดีต่อความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศ คณะอนุกรรมการ ชุดนี้มีจำนวน 61 คน โดยมีหัวหน้าฝ่ายยุทธการ ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานเลขานุการโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน เป็นเลขานุการ

2. คณะอนุกรรมการด้านงบประมาณ มีหน้าที่ดำเนินการด้านงบประมาณและการปฏิบัติทางการเงิน การเสนอความเห็นเกี่ยวกับงบประมาณให้ประธานกรรมการแก้ไขปัญหา ราษฎรไทยอพยพฯ ให้ความเห็นชอบและอนุมัติ ประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการร่วมเป็นคณะ อนุกรรมการ ดังนี้

2.1 ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด

2.2 กองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.3 สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

2.4 สำนักงานงบประมาณ

2.5 สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

2.6 ส่วนราชการที่รับผิดชอบทำรายละเอียดโครงการ

3. คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเกี่ยวกับการจัดที่ดินทำกินราษฎรบริเวณหมู่บ้าน ป้องกันตนเองชายแดน ประธานกรรมการแก้ไขปัญหาราษฎรไทยอพยพฯ อนุมัติให้จัดตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 14 สิงหาคม 2526 มีหน้าที่ดำเนินการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะแผนงานโครงการจัดที่ดินและ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เสนอให้คณะอนุกรรมการประสานงานและติดตามผลงานพิจารณา คณะอนุกรรมการชุดนี้มีจำนวน 9 คน โดยมีเลขานุการคณะอนุกรรมการประสานงานและติดตาม ผลงาน เป็นหัวหน้าคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการประสานงาน และติดตามผลงานเป็นเลขานุการ

คณะกรรมการประสานงานการติดต่อกับรัฐบาลต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานด้านการรับความช่วยเหลือต่างๆ จากรัฐบาลต่างประเทศและองค์การ ระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์การการกุศลเอกชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้อยู่ลี้ภัยเข้าเมืองชาวมุสลิม พิจารณาและกำหนดระเบียบปฏิบัติในด้านการรับความช่วยเหลือและการใช้ความช่วยเหลือที่ได้รับ มาให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ พิจารณาและกำหนดแผนปฏิบัติและความรับ- ผลิตชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ประสานงานและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องให้เป็นไปตามนโยบาย แผน และระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ คณะกรรมการชุดนี้มีจำนวน 19 คน โดยมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นประธาน รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติฝ่ายนโยบาย เป็นเลขานุการ ภายใต้คณะกรรมการชุดนี้มีคณะอนุกรรมการ 1 ชุด คือ

- คณะอนุกรรมการดำเนินการช่วยเหลือราษฎรไทยบริเวณชายแดนด้านกัมพูชา มีหน้าที่จัดทำแผนหรือโครงการช่วยเหลือราษฎรไทยบริเวณชายแดนกัมพูชา ร่วมกับ UNICEF, WFP, และองค์กรอื่นๆ เสนอให้คณะกรรมการฯ พิจารณารวมทั้งติดต่อประสาน กำกับดูแลการดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการช่วยเหลือราษฎรไทยที่ประสบความเดือดร้อน เนื่องจากการสู้รบในกัมพูชา การหลบหนีเข้าเมืองของชาวกัมพูชาและเหตุอื่นๆ ตามแผนและโครงการที่กำหนด มีอำนาจพิจารณาแก้ไขปรับปรุงแผนหรือโครงการตามความเหมาะสมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฯ ตามข้อ 1 และ 2 และให้คณะอนุกรรมการชุดนี้รายงานผลการปฏิบัติให้ประธานฯ และคณะกรรมการฯ ตามข้อ 2 ทราบ คณะอนุกรรมการชุดนี้มีจำนวน 18 คน โดยมี รองผู้อำนวยการ ศูนย์อำนาจการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน ผู้แทนศูนย์อำนาจการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นเลขานุการ

ส่วนปฏิบัตินโยบาย

1. ฝ่ายทหาร

1.1 กองทัพบก กองทัพเรือ มีศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก (ศปก.ทบ.) และศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ (ศปก.ทร.) เป็นหน่วยควบคุมการปฏิบัติ

1.2 กองทัพอากาศที่ 1-4, กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด มีศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดน (ศพชด.ทภ.) และสำนักงานพัฒนาพื้นที่ชายแดนกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด (ศพชด.กปช.จต.) เป็นหน่วยควบคุมการปฏิบัติ

1.3 หน่วยทหารระดับกองพล มีสำนักงานพัฒนาพื้นที่ชายแดน (สง.พชด.) เป็นหน่วยควบคุมการปฏิบัติ

1.4 หน่วยทหารระดับกรม ตำรวจตระเวนชายแดน และกองกำลังทหารพราน มีหน่วยเฉพาะกิจโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน (ฉก.ปชด.) เป็นหน่วยควบคุมการปฏิบัติ

1.5 หน่วยทหารระดับกองพัน รับผิดชอบในการจัดชุดปฏิบัติการพัฒนา (ขป.พัฒนา) เป็นหน่วยปฏิบัติงาน และประสานงานกับคณะทำงานระดับตำบลและหมู่บ้าน

2. ฝ่ายพลเรือน

2.1 ระดับกระทรวง ประกอบด้วยส่วนราชการต่างๆ ของ 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริม ที่เกี่ยวข้องกับแผนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง

2.2 ระดับจังหวัด มีคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดด้านการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงจังหวัด ประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนกองทัพภาค ปลัดจังหวัด และรองผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์จังหวัด เป็นรองประธานอนุกรรมการ หัวหน้าสำนักงานจังหวัด เป็น อนุกรรมการ และเลขานุการ มีผู้แทนจากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นอนุกรรมการ คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่

- จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (2540-2544) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8
- จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดประจำปี โดยปรับจากแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ให้สอดคล้องกับความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาระดับพื้นที่ ความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน นอกจากนี้ต้องให้ตอบสนองนโยบายที่ส่วนกลางกำหนดให้ดำเนินการในพื้นที่นั้นๆ รวมทั้งแผนแม่บทโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน
- จัดทำคำของบประมาณประจำปีของจังหวัดส่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สำนักงานเลขานุการ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.)
- กำหนดแนวทางการดำเนินงานและกำหนดกิจกรรมการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดประจำปี
- ให้ข้อเสนอแนะในการประสานแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นๆ ในระดับจังหวัด
- กำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของจังหวัด
- ประสานกับส่วนราชการ องค์กรและรัฐวิสาหกิจ เพื่อขอคำชี้แจงและข้อมูลสถิติใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงได้ตามความจำเป็น
- ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดมอบหมาย

2.3 ระดับอำเภอ มีคณะทำงานโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ เป็นหัวหน้าคณะทำงาน หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

สังกัด 8 กระทรวงหลัก ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนองค์กรเอกชนในอำเภอ เป็นคณะทำงาน ปลัดอำเภอฝ่ายกิจการพิเศษ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่

- จัดทำแผนพัฒนาอำเภอประจำปี โดยรวบรวมพิจารณาจากลั่นกรองจากแผนพัฒนาตำบลโครงการพัฒนาท้องถิ่นและให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาตามแผนแม่บทโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

- ประสานแผนพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ระดับอำเภอจังหวัด
- ตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงาน

และงบประมาณที่ได้รับ

- รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะทำงานระดับจังหวัดทราบ

2.4 ระดับตำบล มีคณะกรรมการสภาตำบล เป็นคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) ผู้แทน ขป.พัฒนา และอาสาพัฒนา (อสพ.) เป็นที่ปรึกษา คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่

- จัดทำแผนพัฒนาตำบลประจำปี โดยพิจารณาจากแผนพัฒนาตำบล 5 ปี เน้นการพัฒนาที่สอดคล้องกับปัญหาเร่งด่วนของตำบล และสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาอำเภอประจำปี รวมทั้งแผนแม่บทโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

- ตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผนและงบประมาณที่ได้รับ

- จัดทำข้อมูลทะเบียนหมู่บ้านให้ทันสมัย รายงานผลการดำเนินงานให้คณะทำงานระดับอำเภอทราบโดยต่อเนื่อง

2.5 ระดับหมู่บ้าน มีคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นคณะทำงานเพื่อเสนอความต้องการในการพัฒนาต่อคณะกรรมการสภาตำบลให้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบล 5 ปี และแผนประจำปี คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่

- รวบรวมความต้องการของราษฎรภายในหมู่บ้าน รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อน เสนอคณะกรรมการสภาตำบล

- ดำเนินการโครงการ/กิจกรรม ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนภายในหมู่บ้าน

- สนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทของ ขป.พัฒนา และอาสาพัฒนา ตลอดจนองค์กรต่างๆ ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ

การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ให้ส่วนราชการจาก 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริม รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน เป็นหน่วยที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เมื่อได้รับแจ้งผลการพิจารณาคำขอของงบประมาณประจำปี จากสำนักงบประมาณแล้ว โดยระบุจำนวน/ปริมาณของเป้าหมายแต่ละกิจกรรมในแต่ละแผนงาน/โครงการที่หน่วยสามารถให้การสนับสนุนได้ ลงในใบคำขอของงบประมาณประจำปีรวมทั้งขอให้ระบุพื้นที่เป้าหมายให้ทราบด้วย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การทหาร และเทคโนโลยี
2. ประชาชนในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
3. ประชาชนในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
4. เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ
5. สภาพหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค
6. มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
7. รักษาเอกลักษณ์ของชาติ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย การละเล่นและการแสดงประจำชาติให้เป็นอย่างดี
8. ประเทศมีความมั่นคงและประชาชนมีความมั่งคั่ง สง่างามเหนือกว่าหมู่บ้านและประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง